

Handläggare
Kamilla Nylund
Telefon: 08-50843022

Till
Socialnämnden
2025-01-21

Skrivelse angående missbruk av lustgas

Svar på skrivelse från Moderaterna

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Socialnämnden har fått en skrivelse från Andrea Hedin m.fl. (M) om att missbruket av lustgas tenderat att öka både i Stockholm och globalt. Skrivelsen tar upp risken med att få svåra skador till följd av upprepad användning av lustgas samt att unga som missbrukat lustgas i vissa fall har omhändertagits. Vidare nämns det kommande lagförslaget från regeringen som föreslår att all försäljning av lustgas till ungdomar under 18 år blir olaglig liksom att sälja lustgas till privatpersoner i berusningssyfte.

Förvaltningen delar oron för den ökande användningen av lustgas bland unga och de skador som kan fås till följd av upprepad användning. Förvaltningen ser även positivt på den kommande lagen och förordningen om lustgas som föreslås träda i kraft den 1 januari 2026 och som innebär att all försäljning av lustgas till ungdomar under 18 år blir olaglig liksom att sälja lustgas till privatpersoner i berusningssyfte.

Lustgasförsäljning har förbjudits på vissa centrala platser i staden via de lokala ordningsföreskrifterna ”förbud mot ambulerande försäljning”. Under 2023 utökades platserna på centrala Södermalm vid vissa tider på dygnet där det var stora problem med öppen försäljning av lustgas. Utökningen av platser resulterade i att den synliga försäljningen av lustgas minskade avsevärt. Under 2025 ska kommunstyrelsen utreda ett förbud mot användningen av lustgas på offentliga platser.

Vidare genomför socialnämnden riktade kommunikationsinsatser till alla föräldrar i staden för att uppmärksamma fenomenet och stadsdelsförvaltningarna arrangerar föräldrakvällar tillsammans med polisen där lustgas tas upp, samarbetar med Mini Maria Stockholm/prevention/fältassistenter och polis vid gemensamma

öppna föreläsningar. Dessutom sprids affischer med information om lustgas till fritidsgårdar, stadens ungdomsmottagningar och fältassistenter för att affischera på lämpliga platser samt lägga ut på sociala medier.

Utifrån budget 2025 har stadsdelsförvaltningarna i uppdrag att motverka öppen narkotika – och lustgasförsäljning samt att utveckla det uppsökande arbetet för att nå ungdomar som brukar preparaten.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund

Andrea Hedin m.fl. (M) har i en skrivelse till socialnämnden 2024-10-22 ställt ett antal frågor om vad staden och socialförvaltningen vet om och gör åt den ökande användningen och skaderisken av lustgas, samt vad förvaltningen vet om omhändertagande av unga i staden som missbrukat lustgas.

Ärendet

Bakgrunden till skrivelsen är trenden att lustgasmissbruk tenderat att öka i Stockholm och det reportage som Sveriges radio publicerade 2024-10-07 om unga som omhändertagits på grund av lustgasbruk. I skrivelsen lyfts de kända skadorna av lustgasbruk fram samt det kommande lagförslaget från regeringen som föreslår att all försäljning av lustgas till ungdomar under 18 år blir olaglig liksom att sälja lustgas till privatpersoner i berusningssyfte.

Skrivelsen innehåller följande frågor;

1. Vad kan förvaltningen säga om förekomsten av lustgas i Stockholm? Finns det stadsdelar där missbruket är mer omfattande än andra?
2. I vilka åldrar förekommer användning av lustgas i berusningssyfte som mest?
3. Är omfattningen jämt fördelat över Stockholm eller finns stadsdelar som utmärker sig särskilt avseende försäljning av lustgas liksom användning av lustgas?
4. Vad gör Stockholms stad generellt åt detta problem? Vad gör socialnämnden specifikt?
5. Hur många barn/ungdomar har insatser från socialtjänsten f.n. på grund av gasmissbruk?
6. Hur många har ev. omhändertagits genom LVU för sitt missbruk?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 januari. Rådet

för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 januari.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar oron över den ökande användningen av lustgas bland unga samt för de skadeverkningar som upprepad användning kan leda till. Förvaltningen ser även positivt på den kommande lagen och förordningen om lustgas som föreslås träda i kraft den 1 januari 2026 och som innebär att all försäljning av lustgas till ungdomar under 18 år blir olaglig liksom att sälja lustgas till privatpersoner i berusningssyfte.

Vad gäller förekomsten av lustgasanvändning i Stockholm och hur den är fördelad i staden visar statistik från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN:s, nationella skolvaneundersökning att lustgasanvändning är vanligare i storstadsområden än på mindre orter. De resultaten överensstämmer med årets mätning av Stockholmsenkäten som visar att användningen av lustgas är högre i innerstaden än i övriga stadsdelsförvaltningar i staden bland elever i årskurs 9. Skillnaderna i användningen av lustgas mellan stadsdelsförvaltningarna bland gymnasieungdomar i år 2 ökar sedan ytterligare mellan elever i innerstaden och övriga stadsdelsförvaltningar.

På frågan om vilka åldrar lustgasanvändningen är som vanligast i staden kan förvaltningen endast uttala sig utifrån de data som staden samlar in. Data från Stockholmsenkäten som elever från årskurs 9 i grundskolan och år 2 i gymnasieskolan besvarar visar i den senaste mätningen att 8 procent i årskurs 9 har boffat eller sniffat, och av dessa uppgav 63 procent att de boffat lustgas, vilket motsvarar 334 personer eller 5 procent av det totala underlaget. I gymnasiet svarade 14 procent att de har boffat eller sniffat och av dessa uppgav 84 procent att de använt lustgas, det vill säga cirka 616 personer eller 11 procent av det totala svarsunderlaget. Av de som använt lustgas har en majoritet gjort det några gånger och en mindre andel mellan 10-20 gånger och en liten andel (1 procent, eller 6 personer) 50 gånger eller mer. Nationell statistik från giftinformationscentralen som följer alla åldersgrupper visar att den klart vanligaste åldersgruppen som använder lustgas är unga vuxna i åldrarna 20-24 år.

När det gäller omfattning och fördelning av lustgasanvändningen visar årets resultat från Stockholmsenkäten att användningen skiljer sig åt mellan stadsdelsförvaltningarna. Spridningen i användningen av lustgas i de olika stadsdelsförvaltningarna bland elever i årskurs 9 varierar mellan 4 och 12 procent. För gymnasiet är motsvarande spridning mellan 7 och 24 procent där användningen är som störst

bland innerstadens elever och minst bland elever i stadens ytterområden.

På frågan om omfattningen av lustgasförsäljning i staden är det svårare att svara på då stora delar av försäljningen sker via nätbutiker. Däremot kan förvaltningen via SCB:s statistik över import av lustgaspatroner skatta omfattningen. Det importeras 80 ton lustgaspatroner i landet per månad, och tillsammans med kunskap från CAN som visar att användningen är vanligare i storstäder kan då antas att en betydande del av lustgasimporten går till staden.

Det går även att följa utvecklingen av mängden avfall från lustgas för att skapa en bild av användningen. Stockholm avfall & vatten (SVOA), som är en av flera stora återvinningsaktörer, uppger att mängden avfall från lustgastuber som de fått in via återvinningscentraler (ÅVC) och miljöstationer i staden har ökat från år till år. Kostnaderna för SVOA att omhänderta avfallet har ökat från en halv miljon kronor år 2020 till en miljon kronor för 2023.

År	Kg (lustgasavfall) endast för ÅVC: er och miljöstationer i Stockholm stad
2020	39 731
2021	45 809
2022	57 165
2023	68 513

Vad staden gör och kan göra generellt och specifikt mot problemet är begränsat utifrån att försäljning och användning av lustgas fortfarande är lagligt. Vissa möjligheter för polisen att agera mot försäljning finns genom stadens lokala ordningsföreskrifter ”förbud mot ambulerande försäljning”. Föreskrifterna ger polisen vissa möjligheter att utifrån ordningslagen använda tvångsmedel och utfärda böter om någon bryter mot föreskrifterna. Föreskrifterna är inte riktade mot lustgas specifikt men kan användas för det ändamålet om det skulle vara aktuellt. Föreskrifterna utökades under 2023 med platser på centrala Södermalm vid vissa tider på dygnet där det var stora problem med öppen försäljning av lustgas. Utökningen av platser resulterade i att den synliga försäljningen av lustgas minskade avsevärt. Dock har det i detta område inte funnits något större behov att tillämpa föreskrifterna för lustgasförsäljning.

Socialnämnden genomför olika kommunikationsinsatser riktat till föräldrar för att uppmärksamma fenomenet och skickar årligen ut ett föräldrautskick om boffning och lustgas som går ut till alla föräldrar på kommunala skolor samt till intresserade friskolor.

Utöver föräldrautskicken görs det riktade insatser i stadsdelsförvaltningarna såsom föräldrakvällar tillsammans med polisen där lustgas tas upp, samarbeten med Mini Maria Stockholm/prevention/fältassistenter och polis som föreläser tillsammans. Dessutom har vissa stadsdelsförvaltningar spridit affischer med information om lustgas till fritidsgårdar, stadens ungdomsmottagningar och fältassistenter för att sprida och affischera på lämpliga platser samt lägga ut på sociala medier.

I budget för 2025 finns flera uppdrag som rör arbete för att motverka användandet av lustgas. Kommunstyrelsen ska under året utreda ett förbud mot att använda lustgas i berusningssyfte på offentliga platser och stadsdelsförvaltningarna har i uppdrag att motverka öppen narkotikaförsäljning och ungdomars narkotika- och lustgasanvändning samt utveckla det uppsökande arbetet för att nå fler ungdomar som brukar narkotika och lustgas. Även utbildningsnämnden har i uppdrag att arbeta förbyggande för att minska ungdomars användning av narkotika och lustgas.

När det gäller hur många barn och unga som har insatser för sitt missbruk av lustgas uppger verksamheterna att det förekommer att socialtjänsten tar emot orosanmälningar kopplat till gasmissbruk. Däremot har missbruk av lustgas inte varit den enda orsaken utan snarare en del av en större problembild. Mini Maria Stockholm behandlar ungdomar som missbrukar olika droger och där kan lustgas vara en av flera substanser som ingår i ungas droganvändning.

Slutligen frågas det om det skett några omhändertaganden för gasmissbruk, och där kan förvaltningen utifrån den information som har inhämtats via stadens chefsnätverk för barn och unga konstatera att inga ärenden har rapporterats där grundorsaken till vård med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) varit gasmissbruk. Däremot finns det med i problembilden i vissa ärenden.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Skrivelse från Moderaterna ang. missbruket av lustgas i Stockholm

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2025-01-12
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-01-11